

Ohje koronavirustartuntojen torjunnasta pitkäaikaishoidon ja ympärivuorokautisen hoidon palveluissa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on antanut ohjeet koronavirustartuntojen torjunnasta pitkäaikaishoidon ja -hoidon toimintayksiköissä (päivitys 24.6.20), sekä vierailut pitkäaikaishoidon ja -hoidon toimintayksiköissä koronavirusaikana. Katso ajantasaiset ohjeet THL:n sivustolta: (<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-Covid-19/koronavirusinfektiot-ohjeita-sote-ammattilaisille>).

STM:n ajantasaiset ohjeet: (<https://stm.fi/stm-ohjeet-koronavirustilanteessa>). STM päivittänyt kansallisen Covid-19-testausstrategian 19.8.2020.

Valvira on antanut 2.9.2020 ohjeen Perusoikeuksien toteutuminen ja tartuntojen ehkäisy sosiaalihuollossa <https://www.valvira.fi/-/perusoikeuksien-toteutuminen-ja-tartuntojen-ehkaisy-sosiaalihuollossa>.

THL on julkaissut [vinkkejä asukkaiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin lisäämiseksi ympärivuorokautisessa hoidossa](#).

VSSHP on antanut ohjeen [Covid-infektion diagnostiikasta ja hoidosta sekä suojaamien käytöstä terveydenhuollossa, sosiaalitoimissa ja muualla asiakastyössä koronavirustartuntojen estämiseksi](#). Katso ajantasainen ohje [hoito-ohjeet.fi](#) –sivustolta.

1. Yleistä

Työntekijöiden tulee tutustua ohjeisiin, jotta he voivat välittää ajantasaista tietoa asukkaille ja omaisille ja opastaa asukasta, miten hän itse voi torjua koronavirustartuntaa. THL on antanut yleisesti ohjeita kansalaisille koronaviruksesta: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus>.

Toimintayksikön asiakkaiden lääketieteellisestä hoidosta vastaavan lääkärin tulee olla yhteydessä kunnan tartuntataudeista vastaavaan lääkäriin ja tehdä hänen kanssaan yhteistyötä pandemian torjuntaan ja potilaiden hoitoon liittyvissä asioissa. Asukkaille, heidän läheisilleen ja henkilökunnalle tulee tiedottaa tartuntatautilanteesta. Tulee varmistaa, että yksikössä on yhteyshenkilö (esim. hygieniayhdyshenkilö), joka huolehtii tiedonkulusta paikallisten terveystyöntekijöiden ja alueellisten infektiotutkijoiden kanssa. On korostettava huolellista käsi- ja yskimishygieniaa henkilökunnalle, asukkaille ja vierailijoille. Nestesaippuaa ja käsipyyhepaperia tai alkoholipitoista käsihuuhdetta tulee olla helposti saatavilla.

Toimintayksikössä on noudatettava kansallisia linjauksia vierailujen suhteen. On huolehdittava, että yksikössä ei käy hengitystieinfektiota sairastavia henkilöitä. Tarkemmin vierailusta pitkäaikaishoidon ja ympärivuorokautisen hoivan palveluissa koronaepidemian aikana on THL:n ohjeessa [vierailut pitkäaikaishoidon ja -hoivan toimintayksiköissä koronavirusaikana](#).

2. Toimintayksikköön tuleva uusi asukas

Uudesta, pysyvästi ympärivuorokautiseen hoitoon muuttavasta asukkaasta otetaan Covid-19 –näyte. Mahdollinen altistunut tulee asettaa tartuntatautilain mukaiseen karanteeniin omaan asuntoonsa 14 vrk ajaksi laskettuna viimeisen altistuksen loppumisesta. Jos hänelle tulee hengitystieinfektion oireita, hänestä tulee ottaa Covid19-näyte.

Hyvän käsihygienian merkitystä ulkopuolelle suuntautuvien vierailujen suhteen korostetaan ja oireita seurataan. Jos vierailun jälkeen asukkaalle tulee ylähengitystieinfektion oireita (kuume, yskä ja/tai hengenahdistus), hänestä on otettava Covid19-näyte ja hoidettava omassa asunnossaan kunnes testitulokset on saatu.

Toisesta toimintayksiköstä siirretystä asiakkaasta tulee olla käytettävissä tieto viimeisestä Covid-testin tuloksesta, mikäli näyte on otettu. Jos asukas on Covid-positiivinen, häntä on hoidettava eristyksessä omassa asunnossa, ks. kohta 7.

3. Työntekijät

Kaikkien työntekijöiden tulee olla perehtynyt [käsihygienian](#) asianmukaiseen toteuttamiseen ([hoito-ohjeet.fi](#)).

Toimintayksikössä on huolehdittava, että henkilökunta ei tule töihin sairaana.

Jos työntekijä sairastuu, hänen tulee ottaa yhteyttä esimiehensä. Työntekijä poistuu työpaikalta kotiin. Jos oirekuva on hengitystieinfektio, hänestä tutkitaan koronavirusnäytteet työterveyshuollossa tai oman terveyskeskuksen kautta.

Jos työntekijällä todetaan Covid19-infektio, työntekijän asuinpaikkakunnan terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaava lääkäri määrää hänet kotikaranteeniin. Työhön paluu on mahdollista mikäli

1. työntekijä on työhön paluuta edeltävästi ollut vähintään 2 vrk oireeton (oireettomuudella tarkoitetaan kuumeettomuutta sekä hengitystieoireiden - yskä, hengenahdistus merkittävää lievenemistä) JA
2. tartuntatautilain perusteella määrätty kotieristys/-karanteeni on päättynyt.

On myös huolehdittava, että henkilökunnan vaihtuvuus ja liikkuvuus eri yksiköiden välillä olisi mahdollisimman vähäistä. Laajan henkilökunnan altistuksen välttämiseksi on suositeltavaa, että taukotiloja käytetään porrastetusti, ja siellä on mahdollisimman vähän henkilöitä samanaikaisesti.

4. Koronavirusnäytteiden ottaminen

Jos yksikössä epäillään asukkaalla Covid-infektiota, otetaan Covid-näyte sairastuneesta. Näytteen ottamisesta on VSSHP:n [kirjallinen ohje \(hoito-ohjeet.fi\)](#) sekä [video](#). Näytteen ottamisesta kannattaa konsultoida sijaintipaikkakunnan terveyskeskuksen tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavaa lääkäriä.

On tärkeää, että kuumeisen infektion yhteydessä pohditaan myös muita infektion syitä kuten keuhkokuume, virtsatieinfektio ym. jotta ne eivät jää hoitamatta.

5. Suojautuminen kun asukkaalla ei ole hengitystieinfektio-oireita

Kaikkien asukkaiden hoidossa noudatetaan tavanomaisia varotoimia, joihin kuuluu esimerkiksi käsihuuhteen käyttö ennen ja jälkeen hoitokontaktin.

VSSHP:n alueella suositellaan THL:n ohjeen 24.6.2020 antaman ohjeen mukaisesti yhä käyttämään kertakäyttöistä kirurgista nenä-suusuojusta, kasvot peittävää visiiriä tai kertakäyttöistä kankaista kasvosuojusta ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon toimintayksiköissä, kun työskennellään lähikontaktissa asiakkaiden kanssa.

Jos asukkaalla ei ole hengitystieinfektio-oireita, noudatetaan tavanomaisia varotoimia.

- lähikontaktissa oireettoman asukkaan suojaksi työntekijän suositellaan käyttävän kirurgista suunenäsuojaa tai monikäyttöistä kokokasvovisiiriä. Kirurgista suunenäsuojaa voidaan käyttää useamman oireettoman potilaan kontaktissa, jonka jälkeen se laitetaan roskiin. Visiiriä käytetään työvuorokohtaisesti ja se puhdistetaan tauolla.
- kirurgista suunenäsuojusta käytetään tavanomaisten varotoimien mukaan, kun on vaara veri- tai eriteroiskeista sekä haavanhoidossa.
- suojakäsineitä käytetään, kun käsitellään eritteitä, rikkinäistä ihoa, haavoja, limakalvoja, likaisia välineitä, kanyyleja, katetreja tai dreenejä.
- suojatakkaa tai suojaesiliinaa käytetään tavanomaisten varotoimien mukaan työvaatteen suojana, kun on vaara, että työvaate kastuu tai likaantuu eritteillä esim. vuodepesu- tai suihkutustilanteessa ja haavanhoidossa.

6. Suojautuminen kun asukkaalla on hengitystieinfektio-oireita, mutta Covid-infektio on poissuljettu

Jos asukkaalla on hengitystieinfektio, mutta Covid-infektio on poissuljettu, noudatetaan tavanomaisia varotoimia sekä pisara- ja kosketusvarotoimia. Silloin työntekijä käyttää kaikessa kontaktissa ko. asukkaaseen:

- kirurgista suunenäsuojusta sekä visiiriä tai suojalaseja.
- suojakäsineitä, jotka vaihdetaan käynnin aikana aseptisen työjärjestyksen mukaisesti sekä jokaisen potilaan välillä. Suojakäsineiden riisumisen jälkeen kädet desinfioidaan.
- suojatakkaa tai (hihallista) suojaesiliinaa työvaatteen suojana.

7. Asukkaalla on epäilty tai todettu Covid-19 infektio

Noudatetaan tavanomaisia varotoimia sekä pisara- ja kosketusvarotoimia. Suojainten pukemisesta ja riisumisesta on VSSHP:n kirjallinen ohje [suojainten pukeminen ja riisuminen](#) sekä [videot \(hoito-ohjeet.fi\)](#). Työntekijä käyttää kaikessa kontaktissa ko. asukkaaseen:

- kirurgista suunenäsuojusta sekä visiiriä tai suojalaseja.
- suojakäsineitä, jotka vaihdetaan käynnin aikana aseptisen työjärjestyksen mukaisesti sekä jokaisen potilaan jälkeen. Suojakäsineiden riisumisen jälkeen kädet desinfioidaan.
- suojatakia tai hihallista suojaesiliinaa työvaatteen suojana.

Suojaimien riisumisen yhteydessä tulee huolellisesti välttää kontaminoimasta omia vaatteita ja ympäristöä. Hihattoman esiliinan poiston jälkeen myös käsivarret desinfioidaan.

Jos toimintayksiköstä yksi asukas tai hoitaja osoittautuu koronapositiiviseksi, laajennetaan testausta tartunnanjäilytyksen mukaisesti muihin asiakkaisiin ja henkilökuntaan. Toimenpiteet suunnataan tulosten mukaisesti. Näytteenotosta ja jatkotoimista tulee konsultoida sekä kunnan, että sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaavaa lääkäriä.

Tartunnan saaneet asetetaan eristykseen omaan asuntoonsa, ja altistuneet karanteeniin omaan asuntoonsa. Tartunnan saaneiden eristämisen pituus määräytyy oireiden perusteella, mutta on vähintään 14 vrk ja voidaan purkaa 2 oireettoman vuorokauden jälkeen. Altistuneiden karanteenin kesto on 14 vrk ja se voidaan purkaa, jos henkilölle ei ole tullut hengitystieinfektion oireita.

On huolehdittava, että Covid-infektiota sairastavia hoitavat vain tietyt hoitajat (kohortointi), jotta kontaktit jäävät mahdollisimman vähäisiksi. VSSHP on antanut toimintohjeen [COVID-infektiovastaanotolla ja kohorttiyksikössä toimimisesta](#).

8. Infektion hoito

Olisi huolehdittava siitä, että asukkaalle olisi tehty ennakoiva hoitosuunnitelma äkillisten infektioiden varalta. Covid-infektion hoito voidaan lähtökohtaisesti antaa myös asumispalveluyksikössä. Mikäli potilaan tila edellyttää sellaisten tukihoitojen antoa, joita ei ole mahdollista toteuttaa asumispalveluyksikössä, harkitaan Covid-positiivisen hoitoa vuodeosastolla (ensisijaisesti terveyskeskuksen vuodeosasto). Covid-potilaan mahdollisesta siirrosta on aina neuvoteltava ja sovittava vastaanottavan yksikön kanssa ennen potilaan siirtoa. Konsultaatio- ja siirtokäytännöt tulee sopia alueen terveyskeskuksen kanssa valmiiksi jo etukäteen. Ennen mahdollista siirtoa on aina informoitava myös kuljetushenkilökuntaa suojautumisohjein.

9. Riskitiedot

Koronaviruspositiiviselle henkilölle kirjataan potilastietoihin VSSHP:ssa tai terveyskeskuksessa asiaa koskeva riskitieto. Riskitiedon kesto on 4 viikkoa. Kuitenkin jos ko. henkilö on ollut

hengitystieoireiden suhteen oireeton vähintään 2 vrk ajan ja oireiden alkamisesta on kulunut vähintään 14 vrk, voidaan riskitieto purkaa ja hoitaa asukasta tavanomaisin varotoimin.

10. Vainajien hoito

Covid-infektioon kuolleen käsittelystä ja hautaamisesta on annettu 14.4.2020 [THL:n ohje](#) ja 31.3.2020 [VSSHP:n ohje](#).

Lisätietoja:

- STM ohjeet: <https://stm.fi/stm-ohjeet-koronavirustilanteessa>
- THL:n ohjeet: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/koronavirusinfektiot-ohjeita-sote-ammattilaisille>
- VSSHP:n ohjeet: hoito-ohjeet.fi

Linkit tarkistettu 28.8.2020

Sairaalahygienia- ja infektiontorjuntayksikkö

VSSHP, p. 02 313 3598